

Beantwoording vragen burger #10.

Geachte raadsleden,

Zoals is toegezegd tijdens het Open podium van 18 november 2020, treft u onderstaand de beantwoording aan van de brief die is gestuurd door 'burger #10'.

Vragen burger #10:

- 1. In Leeuwarden wonen veel mensen met een sociaal/financieel minimum bestaan. Het aantal vrijstellingen op de afvalstoffenheffing in Leeuwarden is groot. Diftar leidt tot hogere kosten voor deze minima of, in casu van voortdurende vrijstelling, tot hogere lasten voor de overige afvalstoffenheffing plichtige huishoudens. Afvalstoffenheffing is een doelbelasting en een gesloten systeem. Dus wat de een niet kan betalen, komt voor rekening van de ander.**

Dat 'Goed scheiden loont' per definitie leidt tot hogere kosten voor de minima is onjuist.

Wanneer leden van deze groep hun afval 'gemiddeld' of beter dan gemiddeld scheiden, hoeven zij niets te betalen. Net als in de huidige situatie. Wanneer zij slechter dan gemiddeld scheiden, gaan zij vanaf een bepaald niveau per keer dat zij restafval aanbieden ook betalen. Zo wordt er ook een prikkel ingebouwd voor deze groep om afval te scheiden. Voorheen was deze prikkel er niet. We verwachten hiermee ook bij deze doelgroep betere scheidingsresultaten te behalen.

- 2. Leeuwarden heeft een bebouwde kom met veel woningen dicht bij elkaar. Containers worden op de dag van inzameling buiten gezet en op die dag gelegegd door Ommrin. Het is dan mogelijk (en dat gebeurt ook), dat derden afval in andermans containers deponeren. Te denken valt hier aan Steen, puin, GFT etc. Bij Diftar op gewicht zal dit zeker gaan gebeuren in de verschillende Leeuwarder wijken. Dit zijn ervaringen die ik zelf heb opgedaan in Leeuwarden.**

De briefschrijver stelt dat hij heeft ervaren dat derden andermans afvalcontainers gebruikt. Dat is dan gebaseerd op een andere situatie, want dat heeft nu geen financiële gevolgen voor degene van wie de container is. In het geval dat er per kilo wordt afgerekend zullen inwoners dit minder snel doen, omdat dit in het rijtje 'stelen' hoort. Je gaat niet je buurman opzadelen met hogere kosten. Daar waar signalen zijn dat dit wel aan de hand is, zal handhaving op moeten treden. Ook zou het aanschaffen van een slotje in specifieke situaties een optie kunnen zijn.

- 3. Diftar leidt tot vervuiling op andere afvalstromen. Deze afvalstromen dienen vervolgens te worden gesorteerd, of worden bij de verwerkers afgekeurd. Met name papier, textiel en GFT zijn afvalstromen die sterk vervuild zullen worden. U kunt u zelf op de hoogte stellen bij de textielverwerker, de GFT verwerker en de papierverwerkers.**

Ervaringen in andere gemeenten laten dit beeld niet of nauwelijks zien. Wel is er nu discussie gaande over met name papier en textiel. Door teruglopende opbrengsten zijn de verwerkers scherper bij de acceptatie van dit materiaal. Dat heeft niets te maken met systeemwijzigingen maar met andere uitgangspunten/acceptatiecriteria van verwerkers. Het aangeleverde materiaal is hetzelfde gebleven (ook in de gemeente Enschede is dit niet aan de orde).

Momenteel vindt er veel afkeur plaats, of is er veel afkeur geweest, ten aanzien van Plastic-, metalen- en drankverpakkingen (PMD) bij gemeenten die aan bronscheiding van PMD doen. Dit heeft niets te maken met gemeenten die diftar al dan niet hebben ingevoerd, maar is het gevolg van nieuwe afspraken tussen producenten en gemeenten. Voor verpakkingen (glas, papier, metalen, hout en kunststof) geldt producentenverantwoordelijkheid. Dit betekent dat

producenten of importeurs verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen op de markt zijn (of worden) gebracht. Over de invulling van de producentenverantwoordelijkheid zijn afspraken gemaakt in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Dit is een overeenkomst tussen het Ministerie van Infrastructuur & Milieu, de VNG en Stichting Afvalfonds Verpakkingen (AFV). Hierin is opgenomen dat de gemeenten de uitvoering verzorgen (inzamelen, sorteren en eventueel vermarkten). Naar aanleiding van de uitkomst van de tussentijdse evaluatie van deze raamovereenkomst, zijn nu nieuwe afspraken vastgesteld in één samenhangend pakket: de Ketenovereenkomst Verpakkingen 2020-2029. Per 1 januari 2020 gelden er nieuwe afspraken; het meetmoment van recycling (op basis waarvan gemeenten al dan niet een vergoeding krijgen voor het aangeleverd PMD-materiaal) is naar achteren in de keten verplaatst. Kortgezegd komt het erop neer dat er hogere eisen gesteld worden aan de kwaliteit (vervuilingsgraad) van het PMD. Wat vorig jaar nog goed genoeg was, kan dit jaar tot afkeur leiden en heeft tot veel afkeur geleid bij gemeenten.

Omdat de gemeente Leeuwarden aan nascheiding doet, kennen wij deze afkeurpraktijken niet. Bij de gemeenten die aan bronscheiding doen, zal soms een extra sorteerstap noodzakelijk zijn om te voldoen aan de kwaliteitseisen. In ons geval, als nascheidingsgemeente waar machinaal het PMD van het restafval wordt gescheiden, kan Omrin met een gestuurde aanpassing voldoen aan de nieuwe specificaties die zijn opgenomen in de nieuwe Ketenovereenkomst.

- 4. Leeuwarden heeft een lange historie met handhavingsproblemen op het gebied van afval. Er worden relatief weinig beschikkingen/boetes uitgeschreven omdat de bewijslast vaak ontbreekt. Bij Diftar is handhaving essentieel. Ik kan niet anders concluderen dan dat het uitschrijven van boetes in de Baljeestraat afgelopen week, een test is of de handhaving op orde is. Ik adviseer u om aan het college te vragen hoeveel van deze boetes daadwerkelijk zijn betaald.**

Het college weet niet op welke handhavingsproblemen de briefschrijver doelt. De beschreven problematiek staat in elk geval los van diftar. Dat het lastig is om (bijvoorbeeld) bijplaatsingen toe te schrijven aan een bepaald huishouden omdat een adressticker ontbreekt, betekent niet dat je diftar dan maar niet moet invoeren. Handhaving zal overigens zeker extra prioriteit krijgen.

De gemeente Leeuwarden werkt ten aanzien van afvalhandhaving (momenteel nog) strafrechtelijk. Het strafrechtelijk proces is met waarborgen omkleed. Dit betekent dat bij aantreffen adresgegevens een verdachte eerst gehoord moet worden (tenzij twee getuigen aanwezig). Nadat een verdachte is gehoord, kan worden besloten om een proces-verbaal op te maken. In hoeverre de boete wordt betaald is aan het CJIB. Die instantie verzorgt de incassomaatregelen. Wij overwegen over te gaan tot bestuursrechtelijke handhaving. Medio Q1 2021 zal hiertoe een voorstel naar het college worden gebracht. Dan is de gemeente zelf verantwoordelijk voor het opleggen van de beschikkingen en het incasseren van de gemaakte kosten, maar komt ook de bewijslast wat anders te liggen.

- 5. Leeuwarden is een gemeente die haar afval laat nascheiden. PMD (verpakkingen) worden via de restafvalcontainers ingezameld. PMD is een volumineuze stroom. Het maakt meer dan de helft uit van wat er in de grijze container verdwijnt. Daarnaast heeft PMD een positieve opbrengst. Hoe meer PMD, des te hoger de vergoeding. Dit strookt niet met het beleid om bij deze container per keer laten betalen. Inwoners hebben namelijk helemaal geen gelegenheid om het aantal keren te beïnvloeden als de gewenste fractie met het grootste volume, nog steeds deel uitmaakt van de inhoud van de restafvalcontainer. Buiten Friesland zijn mij geen**

nascheidingsgemeentes bekend die Diftar op gewicht en frequentie hebben ingevoerd.

Juist omdat PMD zo'n volumineuze stroom is, is gekozen voor een financiële prikkel op gewicht. Er zal slechts een zeer kleine prikkel worden ingebouwd om te voorkomen dat containers halfvol worden ingezameld. Het feit dat er buiten Friesland geen nascheidingsgemeenten diftar op gewicht en frequentie hebben ingevoerd, is geen reden om het niet te doen, maar laat zien dat Friesland op dit punt innovatief is (samen met Omrin). Heerenveen en Ooststellingwerf laten overigens zien dat overgaan van volume/frequentie naar gewicht erg effectief is.

- 6. Leeuwarden heeft veel studenten die in een studentenhuis wonen. Diftar is een groot probleem voor deze doelgroep. Veelal is de hoofdhuurder verantwoordelijk voor de betaling van gemeentelijke belastingen en moet deze dat verhalen op de huisgenoten. Tevens is er veel verloop onder studenten. Het verrekenen van ledigingen en/of gewichten is niet of nauwelijks mogelijk. Er gaat dus ook geen effect vanuit.**

We zien bij andere steden met veel studenten (Nijmegen, Deventer) dat diftar en bijbehorende afrekening prima werkt. Hoog verloop onder studenten maakt de communicatie inderdaad lastiger. Hoewel afrekenen per individu in een studentenhuis waar zes mensen wonen niet gerealiseerd kan worden, kan er wél veel meer aandacht worden gestoken in de communicatie richting studenten en richting huisbazen / corporaties over de kosten van veel restafval. Als duidelijk wordt gemaakt dat de totale huur lager kan worden door beter te scheiden, zal op z'n minst een deel van de studenten hier gevoelig voor zijn.

- 7. In de Leeuwarder Courant wordt gesproken over kostenbesparing door Diftar in te voeren. Daarbij dient opgemerkt te worden dat dit alleen geldt voor de verwerking van restafval. Over alle inzamelkosten en verwerkingskosten gerekend zal dit niet het geval zijn. Kosten voor vervuiling van andere stromen, opruimen van afvaldumpingen en zwerfafval en de kosten voor handhaving zullen sterk toenemen. Kijk bijvoorbeeld naar Arnhem waar al tonnen wordt uitgegeven aan het opruimen van afvaldumpingen rond containers. Kosten van zwerfafval drukken op de ozb en niet op de afvalstoffenheffing. Ook al zou de afvalstoffenheffing mogelijk omlaag gaan, dan zal dit teniet worden gedaan door een verhoging van de ozb.**

De kostenbesparing is een saldo van alle kosten die zijn meegeteld (dus ook de extra kosten voor handhaving, mogelijk zwerfafval, etc. zijn hierin opgenomen).

- 8. De invoering van Diftar hebben tot grote problemen geleid in o.a. Enschede en Arnhem. Deze problemen zijn nog lang niet opgelost en een uitzicht op goede oplossingen is er ook nog niet. Groningen beslist om uit te stellen en zelfs Diftar in de voormalige gemeente Haren vooralsnog af te schaffen. Deze gemeentes zijn qua aard en samenstelling vergelijkbaar met Leeuwarden.**

Het college heeft geen idee over welke problemen betrokkene het heeft. Hierover is contact gezocht met de gemeente Enschede. Een vertegenwoordiger van die gemeente begrijpt ook niet wat precies bedoeld wordt. De gemeente Arnhem is recent in het nieuws over bijplaatsingen van PMD. Dat wordt in die gemeente brongescheiden ingezameld. Hiervoor zijn verzamelcontainers geplaatst. Omdat inwoners zó goed zijn gaan scheiden, is er meer aanbod van PMD dan waarmee rekening is gehouden. Dat heeft ertoe geleid dat veel containers voor PMD vol zaten en dat afval ernaast werd geplaatst. Arnhem is overigens eerst per 1-7-2020 gestart met de nieuwe systematiek, zodat het wat vroeg lijkt voor definitieve conclusies. In de gemeente Leeuwarden wordt PMD samen met het restafval ingezameld (en nagescheiden door Omrin) en zijn dus er geen aparte verzamelcontainers voor PMD. Het college ziet geen verband tussen de discussie in

Groningen en Haren over de invoering van diftar en een eventuele invoering in de gemeente Leeuwarden.

9. Wat kan de gemeente dan wel doen om de hoeveelheid afval te verminderen?

Omrin is de specialist op het gebied van nascheiding. Leeuwarden kan Omrin er toe aanzetten om de nascheidingstechnieken verder te verbeteren. Textiel kan worden ingezameld met een hogere frequentie Grofvuil ophalen aan huis kan worden afgeschaft, aangezien dat allemaal ongesorteerd afval betreft, etc.

Ten aanzien van de suggesties van de briefschrijver het volgende:

- *Nascheiding*: nascheiding alleen is onvoldoende. Er zullen nog innovaties volgen bij de nascheiding (luiers bijv), die zeker bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. Het is juiste de combi waardoor we stappen kunnen maken en die ons verder helpen bij het behalen van de vervolgstappen (30 kg 2030 – 0 kg in 2050).
- *Frequentie verhoging textiel*: Dat zou kunnen, maar een frequentieverhoging geeft geen garantie op méér en hoogwaardiger textiel. Wat je wel hebt, zijn hogere inzamelkosten.
- *Grofvuil*: het college is het eens met de briefschrijver dat hier nog een slag te maken valt. In 2021 volgt hierover een voorstel, zoals is aangekondigd in het raadsvoorstel.